

2012-05-16

Verksamhets- inriktning

och **Budget** för **GR** år

2013

Index

Arbetsmarknadspolitik i förändring	11
Barn och unga	20
Bostadsbyggande	16
Brukarens inflytande och medskapande	19
De äldres välbefinnande	21
Det öppna utbildningslandskapet	26
En arbetsmarknad för alla	14
En inbromsning i konjunkturuppgången	10
Energi	17
E-samhället	21
EU & internationellt arbete	13
EU och det internationella perspektivet	9
EU-arbetet	21
Forsknings- och utvecklingsarbete integrerat	19
FoU-plattform inom det kommunala arbetsmarknadsfältet	14
Framtidens hälso- och sjukvård	4
GRs initiativ och arbete ska utifrån en regional plattform fokusera på följande aktiviteter: Gränssnitt kommun och stat	12
Grön- och blå struktur	16
Göteborgsregion med växtvärk	11
Hållbar utveckling	9
Hälsa bland kommunanställda	14
Klimat och sårbarhet	17
Kommunernas roll i arbetsmarknadspolitik	11
Kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar	13
Kompetensutveckling för pedagoger och skolledare	25
Kompetensutveckling genom idé- och erfarenhetsutbyte	19
Kompetensutveckling	9, 14
Kretslopp	17
Kunskapsbaserad socialtjänst	21
Kunskapsspridning i samspel med praktiken	19
Luft- och miljövårdsarbete	17
Läromedelssamverkan	24
Materialförsörjning	16
Medlemskommunernas företrädare	4
Mitt i livet	20
Nya samarbetsformer	4
Näringsliv	17
Näringspolitik och företagservice	5
Plattform för samverkan och gemensamt agerande	19
Politisk styrning och nätverksarbete	8
Samverkan med utbildningsanordnare/lärosäten	21
Skola–arbetslivssamarbete	24
Transportinfrastruktur	16
Tydlighet i uppdrag och mandat	5
Ungdomar, arbete och framtidsutsikter	13, 20
Uppdelning av ISGR	26
Uppläggning av budgetarbetet	7
Validering och vuxenutbildning	12
Vattenvård och –försörjning	16

Förslag till

Verksamhets- inriktning och Budget för GR år 2013

Regionförstoringen förutsätter fördjupat regionalt samarbete..... 4

Utgångspunkter för årets budgetprocess 7

Samarbetsorganisation för 13 kommuner..... 8

Styrgruppen för arbetsmarknad 10

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad 15

Styrgruppen för sociala området 18

Utbildningsgruppen 22

Resursfördelning..... 28

Regionförstoringen förutsätter fördjupat regionalt samarbete

Iden ekonomiska oktoberprognosen 2011, konstaterar Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att en samstämd pessimism har brett ut sig om världsekonomin utveckling. Osäkerheten har ökat om framtida EU-samarbete och om euro-systemet kommer att överleva. Särskilt gäller detta för det närmaste året, men farhågan är även en lägre tillväxt och sysselsättning för 2013. SKLs bedömning bygger på att skuldkrisen klaras av under ordnade former, i annat fall ser det betydligt mörkare ut även för den kommunala sektorn.

Medlemskommunernas företrädare

GR har i uppgift att tillvarata medlemskommunernas intressen och samordna angelägenheter av gemensamt intresse inom olika kommunala verksamhetsområden. Förutom detta interna stöd till kommunerna har förbundet under senare år, som medlemskommunernas företrädare, allt oftare uppvaktats av regionala och nationella organisationer som Västra Götalandsregionen (VGR), Länsstyrelsen, Socialstyrelsen och SKL m.fl.

Inbjudningarna gäller regionala utvecklingsfrågor som näringslivsutveckling, infrastruktur och kommunikationer, kompetens och kunskapsutveckling samt kultur och hälsa (enligt Vision Västra Götaland), där det finns ett territoriellt samordningsansvar hos VGR.

För territoriet Västra Götaland har Göteborgsregionen ökande betydelse. Det är i stort sett inom detta geografiska område som befolkningen växer. Under den senaste tioårsperioden har Göteborgsregionen vuxit med cirka 100 000 invånare, vilket motsvarar den samlade folkmängden i kommunerna Alingsås, Lerum och Partille. Det kan inte uteslutas att den fortsatta regionförstoringen genom ett utökat pendlingsområde och en växande arbetsmarknadsregion kan komma att påverka nuvarande administrativa gränser för Göteborgsregionens kommunalförbund (GR).

Många andra organisationer som universitet, högskolor, Västsvenska handelskammaren m.fl. verkar också på en regional arena och med behov att tydliggöra sin egen identitet inom ett gemensamt Västsverige. Hela områdets attraktivitet påverkas av olika parter förmåga till ett konstruktivt samarbete inom skilda områden. Varje organisation har intresse av ett regionalt samarbete om det är till nytta för att lösa egna behov. Även GR medverkar i denna utveckling med alltmer nätverksliknande samarbeten. Några områden som tidigare utvecklats på detta sätt är K2020, en långsiktig strategi för kollektivtrafiken i Göteborgsregionen, med medverkan från Göteborgs stad, Västtrafik, Trafikverket, VGR och GR. Strukturbilden för Göteborgsregionen, som godkändes 2008, växte fram genom rådslag med kommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Nya samarbetsformer

I framtiden väntar nya områden där lösningarna måste sökas i olika samarbetskonstellationer eftersom frågornas komplexitet omöjliggör att endast en part, t.ex. GR, kan få fram heltäckande lösningar.

Ett sådant område är utvecklingen av e-samhället, där SKL under de närmaste åren uppmanar kommuner och landsting/regioner till ett organiserat samarbete kring verksamhetsutveckling med IT-stöd. Syftet är att med hjälp av mer användarvänlig IT och organiserat samarbete stödja en modernisering av den offentliga sektorn. Tre övergripande mål pekas ut: enklare vardag för privatpersoner och företag när det gäller att komma i kontakt med offentliga tjänster; smartare och öppnare förvaltning som ger stöd åt innovation och delaktighet; samt att uppnå högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. SKL understryker behovet av att minska den digitala klyftan mellan större och mindre kommuner genom nära samverkan, för att hjälpa kommuner som har brist på

egna resurser och kompetens.

Mistra Urban Futures är ett flerårigt stadsutvecklingsprojekt i Göteborgsområdet, där GR är en av sju parter som alla har gemensamma intressen inom området. GRs viktigaste uppgift är att företräda de medlemskommuner som vill delta. Om en kommuns projekt/uppdrag bedöms bidra till en hållbar stadsutveckling kan kommunen få resursförstärkning för att genomföra detta. Här ges nya möjligheter att utveckla ett tvärsektorielt samarbete i nätverk.

Näringslivspolitik

Kommunernas näringslivspolitik är ett utvecklingsområde där varje kommun är ansvarig för sina insatser men där en viktig aspekt också är den samlade uppfattningen om företagspolitiken i hela Göteborgsregionen. För att klara av förväntningar och krav inom skola, vård och omsorg krävs att kommunerna arbetar strategiskt med sina utvecklings- och tillväxtfrågor. Det handlar lika mycket om att effektivisera den kommunala verksamheten som att hitta nya vägar att utföra myndighetsuppdragen på. SKL kommer att genomföra regelbundna undersökningar, s.k. öppna jämförelser, av den kommunala servicen till företag inom områden som brandtillsyn, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd samt serveringstillstånd, och där kommunerna kommer att rangordnas efter sina resultat.

Ett annat utvecklingsområde är uppföljning och genomförande av Göteborgsregionens tillväxtstrategi – Uthållig tillväxt. Beslut om nuvarande strategi fattades i förbundsstyrelsen 2006. Grundtanken är att,

tillsammans med Business Region Göteborg (BRG) och andra parter, stimulera till fortsatt befolkningstillväxt, ta tillvara de möjligheter som regionförstoringen innebär samt stärka de kvaliteter som gör att många vill bo, leva och verka i Göteborgsregionen. Allt snabbare globalisering, ökat utlandsägande av företag, Göteborgs ökade betydelse som motor för den regionala tillväxten samt omfattande investeringar i infrastruktur är faktorer som behöver analyseras utifrån påverkan på regionens fortsatta konkurrensförmåga och tillväxt.

Framtidens hälso- och sjukvård

Ett vidgat regionalt perspektiv gäller också i frågor inom välfärdsområdet. Här har under senare år skett en massiv satsning från Socialstyrelsen, med stöd av SKL, på insatser för de mest sjuka äldre. Under åren 2012–2013 avser regeringen att nationellt satsa sammanlagt 3,75 miljarder kronor för att förbättra vården och omsorgen för de mest sjuka äldre. Sådana statliga insatser är också aviserade för områdena barn och unga samt psykiatri. VGR har bjudit in kommunalförbunden till att medverka i ett utvecklingsarbete kring framtidens hälso- och sjukvård. Kommunerna, med ansvar för omsorg och hemsjukvård, är en mycket viktig del i ett regionalt sammanhållet sjukvårdssystem med patientperspektiv. Kännetecknande för denna typ av insatser är att de förutsätter en regional ledningsstruktur, där GR förväntas delta tillsammans med VGR och övriga kommunalförbund i Västra Götaland.

Tydlighet i uppdrag och mandat

Samarbetsområden med andra parter förutsätter en tydlighet i GRs uppdrag och mandat. Under 2011 föreslogs revideringar av GRs förbundsordning för att stärka förbundets regionala företrädaruppdrag i Beredningen för hållbar utveckling (BHU). BHU är ett samverkansorgan för VGR och länets kommuner via de fyra kommunalförbunden i frågor om hållbar utveckling på kommunövergripande och strategisk nivå. Göteborgs Stad har poängterat att GRs företräderskap endast kan ske i frågor som staden i särskilt beslut överfört till GR. Göteborg har också framfört att man vill föra en egen dialog med VGR och andra regionala organ i för staden angelägna frågor.

GRs möjligheter att i BHU företräda medlemskommunerna avviker från kommunalförbunden i Fyrbodals, Sjuhärads och i Skaraborg. Dessa har av sina medlemskommuner ett mandat att företräda fullt ut inom ramen för Vision Västra Götaland. GR har inte

kommunernas mandat inom områdena kultur och hälsa. Samtidigt önskar VGR kommunalförbundens synpunkter på både den regionala kulturpolitiken, via BHU, samt på utformningen av framtidens hälso- och sjukvård, via samarbetsorganet Västkom.

I nuvarande form har GR fungerat sedan 1995. Under tiden har VGR tillkommit med sitt regionala samordningsuppdrag, men också de övriga kommunalförbunden i Västra Götaland som bildats efter

VGRs tillkomst. Insikten om storstadsregionernas växande betydelse för tillväxt och regional utveckling ökar allt mer. Göteborg är en ledande storstadsregion, tillsammans med Stockholm och Malmö. Det är inom dessa områden och en del universitetsorter, som regionförstoring och tillväxt särskilt gynnats av strukturomvandlingen i ekonomin med expansion av högre utbildning och samarbete med växande tjänstenäringsar. ●

Utgångspunkter för budgetprocessen inför 2013

Uppläggnig av budgetarbetet

GRs förbundsfullmäktige ska före utgången av september månad fastställa budgeten för kommande år. För att få delaktighet och ett brett engagemang ges medlemskommunerna möjlighet att lämna synpunkter på verksamhetsinriktnings- och budgetförslaget (samrådsunderlaget). Inför budgetprocessen 2013 har de politiska styrgrupperna under hösten 2011 utarbetat förslag till verksamhetsinriktning inom respektive område, med utgångspunkt från en analys av inriktningen på verksamheten 2012. Efter ställningstagande i förbundsstyrelsen den 10 februari genomförs samrådet med kommunerna under våren 2012. När kommunerna lämnat sina synpunkter beslutar förbundsstyrelsen om verksamhetsinriktning och budget den 11 maj. Förbundsfullmäktige fastställer budgeten den 12 juni 2012.

Tidplan

Följande datum gäller 2012 för behandling av verksamhetsinriktning och budget 2013:

Datum... Vad händer?

- 26 jan ... Utskick till förbundsstyrelsen och kommunerna av presidiets förslag till samrådsunderlag och budget 2013.
- 10 feb ... Förbundsstyrelsen beslutar om samrådsunderlaget.
- 2 apr Synpunkter till GR från kommunerna.
- 23 apr ... Presidiet tar ställning till budgetförslaget.
- 11 maj... Förbundsstyrelsen beslutar om förslag till verksamhetsinriktning och budget.
- 12 juni .. Förbundsfullmäktige fastställer budget och medlemsavgift.

Samarbetsorganisation för 13 kommuner

GR är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige som tillsammans har cirka 930 000 invånare. Högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige som sammanträder en gång per år. Den löpande verksamheten styrs av förbundsstyrelsen som består av politiska representanter från respektive kommun. Verksamheten finansieras till viss del genom årliga medlemsavgifter från kommunerna (ca 20 procent), medan huvuddelen (ca 80 procent) finansieras genom intäkter från kurser, konferenser, utredningsarbete, sambruk, forskningsuppdrag m.m. GR har en årsomsättning på drygt 300 mkr (2011). Inklusiv de majoritetsägda bolagen uppgår omsättningen till cirka 700 mkr (2011).

Uppdraget

GR är ett kommunalförbund som även har kommunförbundsuppgifter. Som kommunalförbund är GR en offentligrettslig form för frivillig samverkan mellan kommuner och denna form för samverkan regleras i kommunallagen (3 kap, §§ 20–28). Som kommunförbund är GR en intresseorganisation som för kommunernas räkning bevakar rena intressefrågor.

Förbundets uppgifter regleras i förbundsordningen som fastställs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Enligt förbundsordningen har förbundet till ändamål att som organ för Göteborgsregionen tillvarata medlemskommunernas intressen samt främja deras samverkan och ge dem service. GR ska stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen. Förbundet ska också genom samhällsplanerande insatser och utredningar verka för samordning av angelägenheter av gemensamt intresse för medlemskommunerna inom regionplanering, näringsliv/marknadsföring, kommunikationer, teknisk försörjning, utbildning, natur- och miljövård, bostadsförsörjning, sociala frågor, arbetsmarknadsfrågor samt regionala verksam-

heters finansiering. Dessutom innebär uppdraget att GR ska bistå kommunerna med utbildningsinsatser, utvecklingsaktiviteter och medieinsatser. Förbundet ska även svara för antagningen till gymnasieskolan enligt skollagen samt för anordnande av lärande för vuxna.

Politisk styrning och nätverksarbete

Förbundsstyrelsens uppdrag är enligt förbundsordningen att se till att förbundets fastställda mål och planer följs samt att ha hand om den löpande förvaltningen. För att bereda arbetet inom olika målområden finns dessutom följande politiska styrgrupper: Utbildningsgruppen (också antagningsnämnd samt vuxenutbildningsanordnare utsedd av förbundsfullmäktige), styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad, sociala styrgruppen samt styrgruppen för arbetsmarknad. Styrgrupperna har en viktig roll i att omsätta förbundsstyrelsens antagna mål och strategier till olika kommungemensamma aktiviteter inom respektive styrgrupps verksamhetsområde. Styrgrupperna tar också egna politiska initiativ inom sina respektive verksamhetsområden. Idé- och erfarenhetsutbyte är en viktig del i styrgruppernas arbete.

Centralt för GRs uppdrag är å ena sidan den tydliga politiska styrningen, å andra sidan de kommunala tjänstemännens arbete i de nätverken. Detta samspel skapar förutsättningar för ett väl förankrat arbete med goda resultat men också för kreativitet, flexibilitet och nytänkande. GRs uppdrag utförs även i tät samverkan mellan medlemskommunerna och andra aktörer i det omgivande samhället som till exempel arbetsmarknadsorganisationer, universitet och högskolor, BRG, övriga kommunalförbund i länet, VGR samt statliga aktörer på regional nivå.

Hållbar utveckling

GR ska bidra till en hållbar utveckling i medlemskommunerna. Denna utveckling kan beskrivas i tre grundläggande och inbördes beroende dimensioner – den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala. Ett hållbart samhälle ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers. Alla beslut ska utformas på ett sätt som balanserar dessa tre dimensioner.

”Vision Västra Götaland – Det goda livet” är den gemensamma visionen för region och kommuner i Västra Götaland. Visionen ska också prägla GRs verksamhet. Fem fokusområden betonas; ett livskraftigt näringsliv, kompetens och kunskapsutveckling, infrastruktur och kommunikationer, kultur samt hälsa. Fyra generella perspektiv ska genomsyra arbetet; den gemensamma regionen, jämställdhet, integration och internationalisering.

Förbundsstyrelsen har genom mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006) beskrivit de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling. Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i samt besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill GR stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Barn- och jämställdhetsperspektivet

Ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv ska prägla utvecklingen av GRs verksamhet. Den GR-samverkan som etablerats för att stödja barns och ungas välbefinnande bör utvecklas och fördjupas ytterligare (se sid 20). Jämställdhet mellan män och kvinnor är ett generallt perspektiv som även betonas i ”Vision Västra Götaland”. GR ska inom alla områden sträva efter en jämställd verksamhetsutveckling där både kvinnors och mäns resurser tas till vara. Genusperspektivet ska också beaktas för att åstadkomma ökad andel kvinnor i styrelse, styrgrupper och andra regionala organ.

Kompetens- och kunskapsutveckling

GR ser kompetens- och kunskapsutveckling för personer som är verksamma i Göteborgsregionens medlemskommuner som ett viktigt medel för att

utveckla vår region. I ”Vision Västra Götaland” utpekas kompetens- och kunskapsutveckling som ett av fem viktiga fokusområden. Kompetensutvecklingen i GRs regi är tillgänglig för alla och möjlig att kombinera med annan verksamhet. Utbudet av kurser, konferenser och seminarier och andra utvecklingsinsatser spänner över ett brett verksamhetsfält.

Genom FoU i Väst/GR ska GR bidra till regional utveckling och lärande genom att förena kunskap från forskning, fält och brukare. Medarbetare i medlemskommunerna deltar också i FoU-projekt, cirklar och studier.

Kompetensutvecklingen kan bestå av kortare eller längre insatser som bedrivs i samarbete med exempelvis högskola och universitet. Vissa insatser initieras och medfinansieras av staten inom t.ex. psykiatri samt äldre- och handikappomsorgen. Socialfonden är ytterligare ett exempel på möjlig medfinansiering av kommungemensamma utbildningsinsatser.

Oavsett finansiering ska behovet av insatser och om de bör vara kommungemensamma definieras av medlemskommunerna. Utbudet ska komplettera medlemskommunernas egna insatser. Detta förutsätter en tät dialog med medlemmarna och en god förankring i nätverken.

EU och det internationella perspektivet

Det internationella perspektivet och EU-frågorna ska genomsyra förbundets verksamhet. GRs EU-arbete är alltid resultatet av ett uttalat behov i medlemskommunerna och bedrivs i tät dialog med de inom GR etablerade nätverken. Omvärldsbevakning och kompetensutveckling kring EU-frågor är en del av uppgiften. Ett aktivt deltagande i EU-projekt betraktas därmed som en av flera projektfinansieringsformer för GR. EU-arbetet inom förbundet ska bidra till tillväxt och utveckling i medlemskommunerna, gärna i form av gemensamma utvecklingsprojekt.

Framtidens EU-program kommer att ha en allt större fokus på att EU-projekten blir gränsöverskridande. GR deltar i allt fler EU-projekt som genomförs mellan regioner över nationsgränser.

GR deltar i flera regionala, nationella och internationella EU-nätverk som rör utbildning, arbetsmarknad, sociala frågor, samhällsplanering och forskning. I flera sammanhang bedrivs internationellt arbete i samverkan med andra organisationer, privata såväl som offentliga, där EU-arbetet är att betrakta som en integrerad del i ett större internationellt perspektiv. ●

Styrgruppen för arbetsmarknad

Styrgruppens roll

Styrgruppen för arbetsmarknad är en politisk beredningsgrupp för GRs förbundsstyrelse. GR är en plattform för det kommungemensamma arbetet och utgångspunkten för styrgruppens arbete är regionens möjligheter och utmaningar.

Styrgruppen uppdrag innebär att

- utforma en gemensam analys över arbetsmarknadssituationen i regionen
- utarbeta gemensamma ställningstaganden och utöva påtryckning
- skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk
- vara katalysator för erfarenhets-, idé- och projektutveckling
- intressebevaka det arbetsmarknadspolitiska området
- bidra till medlemskommunernas kompetensutveckling

Inom GRs verksamhet sker ett aktivt nätverkande mellan kommunerna. Chefer inom kommunal arbetsmarknadsverksamhet, personalchefer, socialchefer (handikapp, äldreomsorg och IFO) samt chefer inom utbildningsområdet har en kontinuerlig mötesplats genom GRs olika nätverk. Dessa chefsnätverk har en regelbunden dialog med de politiska styrgrupperna.

Vidare har GR ett angeläget samarbete med BRG vad gäller näringslivsutveckling och strategiska arbetsmarknadsfrågor. Kopplingar finns även mellan GRs uppdrag samt statliga och regionala myndigheter, såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Länsstyrelsen och VGR.

Avgörande för GRs arbete är förankringen i kommunerna och kommunernas engagemang.

Vision

I Göteborgsregionen ska det kommungemensamma arbetet fokusera på att alla arbetssökande ska ha samma möjligheter att söka och få ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning. Kostnader för exkludering från arbetslivet ska omvandlas till vidareutveckling av en hållbar välfärd. Det gemensamma arbetet ska också visa på den kommunala verksamheten som ett attraktivt arbetsfält.

Mål

Det övergripande målet är en hög sysselsättning bland alla Göteborgsregionens invånare.

Utmaningar

En inbromsning i konjunkturuppgången

Antalet sysselsatta personer i Västra Götaland uppgår för första gången till över 800 000 personer. Under 2011 har det blivit färre arbetslösa, och fler lediga tjänster har anmälts till Arbetsförmedlingen än under de två föregående åren. Denna efterfrågan på arbetskraft har nu bromsats in, och trots det stora antalet sysselsatta är antalet arbetslösa fortfarande högre än före hösten 2008. Inom gruppen arbetslösa är det framförallt ungdomsarbetslösheten som ligger kvar på en hög nivå samt gruppen långtidsarbetslösa som ökar.

Under hösten 2011 har rapporterna om en vikande konjunktur blivit alltmer alarmerande. Det finns en klar enighet om att det pågår en inbromsning av konjunkturutvecklingen, men det råder osäkerhet i hur kraftfull den kommer att bli. Oroligheter i ekonomin i flera av Europas länder spelar en avgörande roll liksom utvecklingen i USA. Stora statsfinansiella problem i omvärlden kommer att få effekt på konjunkturen.

På nationell nivå har en inbromsning av efterfrågan

på arbetskraft konstaterats och att antalet varsel har ökat under de senaste månaderna. Enligt konjunkturbarometern för oktober 2011 är tillväxten i svensk ekonomi lägre än normalt, och sämst är utvecklingen inom specialiserad butikshandel.

En minskad efterfrågan på arbetsmarknaden, samtidigt som antalet arbetslösa fortfarande ligger kvar på en förhållandevis hög nivå, är en delvis ny situation. Det finns en tendens att konjunkturcyklerna blir allt kortare samt att förändringen mellan hög- och lågkonjunktur blir allt snabbare. Det medför högre krav på att arbetsmarknaden är flexibel och att snabba omställningar kan göras utifrån de nya förutsättningarna.

Göteborgsregionen drabbades hårt under föregående lågkonjunktur, men trots det har regionen i dagsläget en lägre arbetslöshet än de två övriga storstadsregionerna. Regionen har även en god befolkningsutveckling, vilket är avgörande för en gynnsam tillväxt.

Arbetsmarknadspolitik i förändring

Staten har det övergripande ansvaret för arbetsmarknadspolitik och Arbetsförmedlingen är den myndighet som ska realisera de intentioner som politiken anger. Under föregående mandatperiod utvecklades en delvis ny arbetsmarknadspolitik som inriktades på att externa leverantörer i högre grad skulle utföra insatser på uppdrag från Arbetsförmedlingen. Det handlade om coachning på individ- och gruppnivå, men även om att skapa sysselsättning och praktik. I dag finns kommunerna som en utförare av Arbetsförmedlingens program och de kompletterar de privata aktörernas arbete.

När det gäller yrkesinriktad utbildning har regeringen pendlat mellan satsningar på kommunala yrkesutbildningar och arbetsmarknadsutbildningar inom Arbetsförmedlingens uppdrag. Under 2012 har Arbetsförmedlingen fått ett utökat uppdrag vad gäller utbildning. Arbetsförmedlingen har dessutom fått ytterligare förstärkning, t ex med fler handläggare för att förbättra kvalitén.

Göteborgsregion med växtvärk

Göteborgsregionen med de 13 medlemskommunerna utgör en sammanhållen arbetsmarknadsregion. Ett starkt och mångfacetterat näringsliv är av avgörande betydelse för en god arbetsmarknad. Befolkningen i arbetsmarknadsregionen förväntas öka från dagens drygt en miljon invånare till uppskattningsvis 1,6 miljoner år 2020. Ökningen beror inte främst på att

antalet människor ökar i Göteborgsregionen utan att arbetsmarknadsområdet vidgas geografiskt. Människors möjlighet att arbetspendla över längre sträckor på kortare tid dvs. pendlingsarean ökar. Det kraftigt stigande invånarantalet ger underlag för fler branscher och arbetstillfällen.

Demografin är betydligt gynnsammare för storstadsregionerna än för flertalet kommuner i övriga landet. Relationen nytillkommande ungdomar på arbetsmarknaden i förhållande till antalet åldersavgångar den närmaste tioårsperioden är positiv i Göteborgsområdet. Paradoxen är att arbetsmarknaden inte klarar av att ta emot alla ungdomar som vill ha jobb.

Strukturumvandlingen på den svenska arbetsmarknaden är omfattande. Teknologiska förändringar och även utflyttning av jobb till låglöneländer har minskat efterfrågan på mindre kvalificerad arbetskraft. Samtidigt råder det inom vissa branscher och yrkesgrupper brist på personer med adekvat utbildning eller yrkeserfarenhet. Efterfrågan på kvalificerad arbetskraft med hög kompetens, förväntas öka till följd av den snabba tekniska utvecklingen i arbetslivet.

Strategier

Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att medverka till att arbetssökande snabbt sammanförs med lediga jobb, öka de arbetslösas kompetens samt stödja dem som har svårast att få ett arbete.

Arbetslinjen är en grundläggande princip i svensk arbetsmarknadspolitik och innebär att aktiva åtgärder, som syftar till att de arbetslösa kommer vidare till ett arbete, prioriteras framför passiv kontantersättning. Arbetslösa som inte hittar ett arbete ska erbjudas utbildning, praktik eller i vissa fall en subventionerad anställning som förbättrar förutsättningarna att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Kommunernas roll i arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitik är ett statligt ansvarsområde, men kommunerna har från flera utgångspunkter ett stort intresse av att delta i arbetsmarknadens utveckling. Genom lagen om arbetslöshetsnämnd har kommunen ett uttryckligt ansvar att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga eller minska verkningarna av arbetslöshet.

Arbetsmarknadssituationen är även central utifrån flera andra aspekter i en kommun. En god arbetsmarknad är en viktig förutsättning för att invånarna

har goda livsvillkor, att kommunen får skatteintäkter och kan bedriva en god service, osv. Detta i sin tur kan medföra att företagen i kommunen får en god tillväxt och att fler företag etableras. Kommunerna är också viktiga som potentiella arbetsgivare.

Kommunen har det yttersta ansvaret för sina invånare genom socialtjänstlagen, som anger att kommunen ska erbjuda aktiva insatser så att den enskilde blir självförsörjande. Framförallt betonas detta när det gäller unga under 25 år. Kommunen har även ett informationsansvar för ungdomar under 20 år som innebär att kommunen ska hålla sig informerad om vad den unge gör. Om han eller hon avslutat gymnasiet ska kommunen kunna erbjuda relevanta insatser.

Satsningar för att få ut arbetslösa ungdomar, flyktingar/invandrare och försörjningsstödstagare i arbete, feriearbete samt insatser för människor med medicinska och sociala arbetshandikapp är några av de områden där kommunernas roll utvecklas i samverkan med Arbetsförmedlingen samt ibland också med andra aktörer.

Inom GR Utbildning har man utvecklat en databas som bland annat visar antalet studerande inom olika arbetsområden och den förväntade efterfrågan. Detta kommer att öka kunskapen om arbetsmarknadens behov.

Det är centralt för både stat och kommun att få långtidsarbetslösa tillbaka i arbete samt att stödja ungdomar och flyktingar/invandrare som aldrig kommit in på arbetsmarknaden. I det sammanhanget är det angeläget att också se framväxten av företag i den sociala sektorn som en möjlighet att vidga arbetsmarknaden.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Utgångspunkten för GRs arbete är behoven hos medlemskommunerna. De gemensamma frågeställningarna kan genom samarbete ge en mer samlad regional utveckling.

Genom styrgruppen för arbetsmarknad kanaliseras frågor som rör arbetsmarknadens utveckling i regionen, särskilt med fokus på arbetslöshet och utanförskap. Dessa frågor är även kopplade till de övriga verksamhetsområdena som ryms i GRs uppdrag såsom utbildning, sociala utveckling och samhällsbyggnad. Det är därför angeläget att de olika verksamheterna inom GR samverkar och belyser behov och frågor ur flera synvinklar.

GRs initiativ och arbete ska utifrån en regional plattform fokusera på följande aktiviteter: Gränssnitt kommun och stat

Regeringens arbetsmarknadspolitik påverkar gränssnittet mellan kommun och stat när det gäller ansvar, uppgifter, roller och sannolikt även finansiering av insatser. Under senare år har kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitiken varierat både vad gäller innehåll och insatser.

Förändringar i bland annat arbetslöshets- och sjukförsäkringen, etableringen av nyanlända samt inslaget av kompletterande aktörer har bidragit till förändringar i kommunernas arbetsmarknadsverksamhet. Det är viktigt att fortsätta följa utvecklingen och se om det sker en förskjutning mellan stat och kommun när det gäller arbetsmarknadsinsatserna. I detta sammanhang är det särskilt angeläget att följa Arbetsförmedlingens möjligheter att erbjuda insatser för personer med försörjningsstöd.

GR ska arbeta för att den statliga arbetsmarknadspolitiken i högre grad formas utifrån den lokala och regionala arbetsmarknadens förutsättningar. Göteborgsregionens formulerade mål och strategier för uthållig tillväxt ska vara basen för arbetet.

Validering och vuxenutbildning

Validering med kompletterande yrkesutbildningar är ett verkningsfullt och effektivt instrument när det gäller personer som står inför en omställningssituation samt för personer som av andra skäl står utanför arbetsmarknaden. Det kan handla om personer med arbetslivserfarenhet eller utbildning från ett annat land. Det är angeläget att tillsammans med branschorganisationerna och arbetsmarknadens parter stödja utvecklingen av valideringsarbetet. Avgörande är att både stat och kommun ger möjlighet till kompletterande yrkesutbildningsinsatser. Myndigheten för yrkeshögskolan har i uppdrag att samordna och stödja en nationell struktur för validering, vilket fortfarande saknas. Ett delmål är att bygga en stödstruktur i Väst-sverige med bland andra Västra Götalandsregionen.

Arbetslivets förväntningar på interkommunala lösningar när det gäller regionala vuxenutbildningsinsatser ökar och inom Göteborgsregionen har flera steg tagits av Utbildningsgruppen. En regional plattform för yrkesinriktad vuxenutbildning och SFI har etablerats och är under utveckling.

Den strukturella förändringen på arbetsmarknaden innebär bland annat att nya kompetenser efterfrågas i arbetslivet. Tidigare tjänster och produkter efterfrågas

inte längre utan nya tillkommer. Det kommande arbetet ska fokusera på den så kallade överbryggnings- – validering, yrkesutbildning, studiefinansiering etc.

EU & internationellt arbete

GR ska vara en aktiv part för att se hur EUs olika program kan stödja strategiska områden på arbetsmarknaden samt främja kompetensutveckling riktat till kommunanställda. Den nuvarande programperioden avslutas 2013 och den nya inleds 2014. I dagsläget är det oklart vilka programområden som kommer att finnas i den nya perioden och vilken fokus som kommer att gälla. Europeiska kommissionen har nu lanserat Europa 2020-strategin som ska ta Europa ur krisen och förbereda EUs ekonomi för nästa årtionde. Kommissionen anger tre centrala drivkrafter för tillväxt: smart tillväxt, hållbar tillväxt och tillväxt för alla.

GR har en gedigen erfarenhet av kommungemensamma EU-projekt inom arbetsmarknadsområdet, utbildningsområdet och det sociala området. GR bör definiera ett antal frågor på arbetsmarknadsområdet som genom ökade internationella kontakter kan ge influenser till det kommungemensamma arbetet.

Inom kort väntas bland annat besked från socialfondens partnerskap om GRs ansökningar med beteckning IT-lyftet och IT-piloterna kommer att beviljas.

Ungdomar, arbete och framtidsutsikter

Ungdomar drabbas hårt av lågkonjunkturen, och särskilt utsatta är de ungdomar som inte fullföljt sina gymnasiestudier eller/och har en funktionsnedsättning. Det är angeläget att ungdomar inte fastnar i en långvarig arbetslöshet. Erfarenheter från tidigare konjunktursvängningar visar att risken är stor att flera ur denna grupp aldrig etablerar sig på arbetsmarknaden.

Särskilt bör man belysa konsekvensen av regelverket för kvalificeringstiden till jobbgarantin för ungdomar (UGA) samt den ökande andelen ungdomar som är långtidsarbetslösa.

Projekt Mellan Rum, ett kommungemensamt projekt med Arbetsförmedlingen och med finansiering genom ESF, avslutades under våren 2011. Projektet har resulterat i att kommunerna och arbetsförmedlingarna har ett närmare samarbete där gemensamma handlingsplaner och fyraptsamtal med den unge är centralt. På regional nivå finns en diskussion kring att vidareutveckla den resursbank som byggdes upp under projektiden. Syftet med resursbanken är att samla information om alla aktiviteter och verksamheter i regionen som riktas till arbetslösa ungdomar,

detta för att enklare kunna hämta kunskap och erfarenheter från varandra.

Ungdomars möjlighet till ferie-/sommarjobb samt en kvalitetssäkrad praktik är av stor betydelse. GR ska bevaka i vilken grad ungdomar i gymnasieåldern ges möjlighet att sommararbeta samt ha en beredskap när det gäller tillgång till kommunala feriejobb.

När det gäller frågor som rör ungdomar, ungdomsarbetslöshet och utanförskap kommer arbetet inom de olika politikerområdena inom GR att samverka i högre grad, då dessa områden berör flera olika politikområden.

Kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar

Efter beslut i förbundsstyrelsen i december 2010 etablerades en kommungemensam plattform för nyanlända flyktingar. I arbetet ingår chefer från medlemskommunerna, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen. Fyra delområden har pekats ut som särskilt viktiga i det kommungemensamma arbetet. Områdena sammanfaller delvis med det kommunala uppdraget för nyanlända i och med etableringsreformen. Dessa delområden är:

- samhällsinformation
- regionaliserad SFI
- bostadsfrågan
- rehabilitering

När det gäller den regionala samhällsinformationen svarar GR Arbetsmarknad för såväl styrning som uppföljning och utvärdering. Samhällsinformationen ska bedrivas för och erbjudas alla nya vuxna flyktingar som anländer till Göteborgsregionens tretton kommuner. Under 2010 har verksamheten etablerats. Verksamheten finansieras solidariskt av de tretton medlemmarna genom ett antal avtal mellan parterna. En samverkan mellan kommuner är näst intill nödvändigt för att kunna bedriva samhällsinformation på modersmål. I dagsläget finns dock svårigheter att samverka på grund av lagstiftningen vad gäller bland annat Lagen om valfrihet (LOV). När det gäller den regionaliserade SFI:n svarar Utbildningsgruppen på GR för denna. Frågan om rehabilitering involverar GRs sociala styrgrupp och diskussioner pågår med de finansierande samordningsförbundens parter. En särskild grupp har etablerats kring boendefrågan med bland annat representanter från miljö och samhällsbyggnad på GR, länsstyrelsen osv. Ett av målen är att öka vidareflytten från Göteborg till kranskommunerna.

Hälsa bland kommunanställda

Personalcheferna i Göteborgsregionens medlemskommuner genomför årligen en nyckeltalsstudie över hälsan hos de kommunanställda. Arbetet syftar till att genom jämförelser och fördjupade studier påverka hälsan och förebygga ohälsa bland anställda. Resultaten redovisas kommunvis och nyckeltalen publiceras även på GRs hemsida.

Kompetensutveckling

GRs insatser inom kompetensutvecklingsområdet för kommunanställda ska komplettera medlemskommunernas egna insatser. Kompetensutvecklingen kan bestå av kortare eller längre insatser som bedrivs i samarbete med exempelvis högskola och universitet. Vissa insatser initieras och medfinansieras av staten inom t.ex. psykiatri samt äldre- och handikappomsorg. Socialfonden är ytterligare ett exempel på möjlig medfinansiering av kommungemensamma utbildningsinsatser. Oavsett finansieringsform ska behovet av insatser och om de bör vara kommungemensamma definieras av medlemskommunerna.

Ett antal större arrangemang planeras för år 2013, till exempel "Mötesplatser" för personal inom de olika sociala verksamhetsområdena. Evenemangen bygger på personalens eget deltagande när det gäller såväl föreläsningar, seminarier som utställningar.

De regionala kommungemensamma insatserna innehåller också erfarenhetsutbyte med kollegor från angränsande kommuner och organisationer. Årliga uppföljningar visar att det kollegiala erfarenhetsutbytet både är effektivt och högt uppskattat.

FoU-plattform inom det kommunala arbetsmarknadsfältet

GR Arbetsmarknad kommer under 2012 att undersöka förutsättningarna för att få till stånd mer forskning inom det regionala arbetsmarknadsområdet. Det är angeläget att få en fördjupad kunskap om effekterna av den praktiska kommunala arbetsmarknadsverksamheten, och att få en mer praktisknära forskning som kan kvalitetssäkra arbetet. Det handlar också om att belysa strukturen och upptäcka eventuella hinder. Ett förslag till finansieringsmodell kommer att tas fram.

En arbetsmarknad för alla

Utvecklingen på arbetsmarknaden vad gäller rationaliseringar, teknikutveckling, globalisering och kunskapskrav har medfört att allt fler personer ställs utanför den ordinarie arbetsmarknaden. De kan sakna kunskap och formell utbildning, men även ha olika hinder som gör att de inte ges möjlighet till anställning. Denna grupp har blivit större för varje lågkonjunktur, och detta medför fler i utanförskap och ibland social isolering. En del personer har varit arbetslösa i decennier och detta präglar även deras familjer och barn.

Inom styrgruppen ska denna grupp belysas, då det är angeläget att bromsa ökningen av utanförskapet. Vilka alternativ kan erbjudas långtidsarbetslösa? Hur ser möjligheterna ut inom den sociala företagssektorn? Vilket engagemang kan mobiliseras i det privata näringslivet inom t.ex. Corporate Social Responsibility (CSR, företagets samhällsansvar)? ●

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad

Styrgruppens roll

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad är GRs förbundsstyrelsens politiska beredningsgrupp inom områdena miljö och samhällsbyggnad.

GR är av regeringen utsett till regionplaneorgan enligt plan- och bygglagen (PBL) och därmed bärare av det regionala perspektivet i olika planprocesser. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad har förbundsstyrelsens uppdrag att leda detta arbete och bereda sådana frågor som kräver förbundsstyrelsens ställningstagande.

GR har också genom särskilt beslut i förbundsstyrelsen, förankrat i varje medlemskommun, uppdraget att samordna planeringen av transportinfrastrukturen i regionen. Styrgruppen är beredande för detta uppdrag.

Vision

Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt att besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Denna vision finns i det av förbundsstyrelsen framtagna mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006). Här beskrivs de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling och förbundsstyrelsen har därmed lagt en tydlig grund för flertalet av de frågor som rör styrgruppens ansvarsområden.

Som stöd för arbetet med att nå uppsatta mål har dokumentet ”Strukturbild för Göteborgsregionen” (godkänt i maj 2008) tagits fram. Struktur bilden visar huvuddragen i regionens fysiska struktur och ligger till grund för ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid.

Mål och strategier

Styrgruppens del i att möta utmaningarna i ”Uthållig tillväxt” ligger i att verka för att av förbundsstyrelsen antagna mål och strategier omsätts till ett aktivt agerande i såväl medlemskommunerna som i olika organisationer, t.ex. det statliga Trafikverket. Genom sitt bevaknings- och beredningsansvar inom ett antal områden som påverkar samhällsbyggnaden har styrgruppen också möjlighet att inte bara följa utvecklingen inom dessa områden utan även att ta egna initiativ.

GRs struktur bild visar huvuddragen för regionens utveckling. Styrgruppens uppgift är att i ett regionalt perspektiv, och med struktur bilden som grund, analysera och synliggöra hur de olika delarna kan stärkas för att bli långsiktigt hållbara. Styrgruppen ska även vid behov initiera fortsatta processer eller studier för att öka kunskapen om de olika delarna i den regionala strukturen som stöd för kommunernas egna lokaliseringstrategier.

Styrgruppen bidrar också i sitt arbete till och verkar för en långsiktigt hållbar utveckling utifrån de tre grundläggande och inbördes beroende dimensionerna – den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska. Alla beslut ska utformas på ett sätt som balanserar dessa tre dimensioner. Den miljömässiga dimensionen handlar bl.a. om miljöeffekter, resursförbrukning och klimatfrågor. För den sociala dimensionen är det viktigt att beakta t.ex. tillgänglighet för olika grupper samt hur den regionala sammanhållningen kan stärkas. Den ekonomiska dimensionen stärks när såväl invånarnas som näringslivets behov möts. Sammantaget bidrar allt detta till att öka regionens attraktivitet

Löpande verksamhet och aktiviteter

Med utgångspunkt från framtagna mål och strategier deltar GR genom olika aktiviteter och löpande verksamhet, på såväl politisk som tjänstemannanivå, i nätverk och har uppdrag som direkt eller indirekt faller inom ramen för styrgruppens ansvarsområde. I samband med nya uppdrag och projekt undersöks möjligheten till medfinansiering om det bedöms ge ett mervärde till verksamheten. Följande strategiska områden är aktuella inför 2013.

(Kursiv text betyder att citaten är hämtade från mål- och strategidokumentet "Uthållig tillväxt" och "Strukturbild för Göteborgsregionen".)

Bostadsbyggande

Befolkningsökningen inom Göteborgsregionen ska vara minst 8 000 invånare per år. Ett bostadsbyggande i stationsnära lägen, eller i orter som med god kollektivtrafik är knutna till stationslägena, stärker förutsättningarna för en uthållig tillväxt i Göteborgsregionen.

Insatser inom detta område är prioriterade och styrgruppen ska:

- verka för ett bostadsbyggande som medger befolkningsökning.
- verka för att tillkommande bostadsbebyggelse stärker en hållbar regionstruktur.

Transportinfrastruktur

Göteborgs lokala arbetsmarknad ska år 2020 omfatta närmare 1,5 miljoner invånare. Minst 40 procent av resorna i Göteborgsregionen ska göras med kollektivtrafik 2025. Utvecklingen av huvudstråken ska ske med stöd av en attraktiv och kraftfull pendel- och regiontågtrafik.

Insatser inom detta område är prioriterade och styrgruppen ska:

- bevaka och delta i statens och Västra Götalandsregionens infrastrukturplanering med syftet att kunna tillvarata Göteborgsregionens intressen och vid behov kunna agera.
- medverka och stödja arbetet med att genomföra K2020 och Västsvenska paketet.
- ägna särskild uppmärksamhet åt hur vi möter framtida transportbehov på ett hållbart sätt.

Särskilda aktiviteter:

- ARC – GR är medlem i den europeiska organisationen "Airport Regions Conference" och tar aktivt del av den kunskap som byggs upp inom ARC.

- Europakorridoren – GR är medlem i organisationen som verkar för att förverkliga Göta-landsbanan – en järnväg mellan Göteborg och Stockholm via Jönköping.

Materialförsörjning

Styrgruppen ska:

- verka för att en god regional hantering av materialförsörjning till bygg- och anläggningsverksamhet kommer till stånd.

Grön- och blå struktur

Närheten till kust, hav, skogar och sjöar ska tas tillvara för att utveckla regionens attraktionskraft. Samtidigt ska tillgängligheten till dessa miljöer säkras. Älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas.

Inför 2013 stärks och fördjupas arbetet inom detta område och styrgruppen ska:

- verka för att regionens attraktionskraft stärks genom att utveckla de gröna kilarna. Även utvecklingen i kustzonen är viktig för regionens attraktionskraft.
- verka för en samsyn kring möjligheter och problem som finns kring Göta älv och dess närområde.

Vattenvård och -försörjning

Älvens många funktioner och kvaliteter ska säkerställas.

Styrgruppen ska:

- verka för att en god vattenkvalitet i Göta älv och dess biflöden säkerställs.
- verka för att det regionala behovet av alternativa vattentäkter kan tillgodoses.
- fortsätta det gemensamma arbetet med att bilda vattenskyddsområde för hela Göta älv.

Särskilda aktiviteter:

- Göta älvs vattenvårdsförbund – GR har uppdraget att administrera förbundets verksamhet.
- Vattenråd – har bildats för att klara kraven i EU:s vattendirektiv. GR administrerar tillsammans med bl.a. Göta älvs vattenvårdsförbund vattentråden i Göta älv, Säveån och Mölndalsån.
- Kalkning – GR administrerar på uppdrag av länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland samt ett antal medlemskommuner kalkning av sjöar och vattendrag i stora delar av Göteborgsregionen.

Luft- och miljövårdsarbete

Livsmiljön ska värnas från skadlig påverkan – alla ska tillförsäkras ren luft och friskt vatten.

Styrgruppen ska:

- följa utvecklingen och ta initiativ till sådana åtgärder så att gällande miljö kvalitetsnormer kan klaras och klimatmål nås.

Särskilda aktiviteter:

- Luftvårdsprogrammet i Göteborgsregionen – GR företräder medlemskommunerna i programmet, som även omfattar länsstyrelsen i Västra Götalands län och representanter från näringslivet. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad utgör den politiskt tillsatta delen av styrgruppen för luftvårdsprogrammet och övriga deltagare i styrgruppen representeras av näringslivet.
- Miljösamverkan Västra Götaland – projektet, som är en samverkan mellan Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen i Västra Götalands län, de fyra kommunförbunden (inkl. GR) och kommunernas miljöförvaltningar, syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet.

Kretslopp

Styrgruppen ska:

- verka för att intentionerna i GRs avfallsplan (A2020) och vattenförsörjningsplan följs i kommunernas planeringsarbete med VA-frågor.

Energi

Styrgruppen ska:

- följa utvecklingen inom energiområdet.

Klimat och sårbarhet

Styrgruppen ska:

- utifrån de övergripande konsekvenserna av en global klimatförändring utveckla en samsyn kring hur dessa frågor kan hanteras lokalt och regionalt.

Näringsliv

Vi ser ett starkt näringsliv och en uthållig tillväxt som förutsättningar för ett fortsatt välbefinnande – det goda livet – för alla.

Styrgruppen ska:

- verka för att regionens konkurrenskraft säkerställs i ett långsiktigt perspektiv.
- verka för att etableringar som kan få betydande påverkan på den regionala strukturen och trafiken kommer till stånd i lägen som bidrar till en hållbar utveckling.
- verka för att intentionerna i GRs handelsstrategi följs i kommunernas planeringsarbete för att därigenom bidra till att stärka den regionala strukturen.

När det gäller arbetet med näringslivsfrågor inriktas detta på att, tillsammans med BRG, medverka till en positiv näringslivsutveckling. ●

Styrgruppen för det sociala området

Styrgruppens roll

Den sociala styrgruppen är GRs förbundsstyrelsens politiska beredningsgrupp inom socialtjänstens område. Samarbetet mellan GR-kommunerna på det sociala området bygger på de initiativ som tas i den sociala styrgruppen samt i olika strategiska nätverk med representanter från medlemskommunerna. Styrgruppen har också en viktig roll i att omsätta förbundsstyrelsens mål och strategier till olika kommungemensamma aktiviteter inom sitt område. GR ska vara en viktig kompetensresurs och stödja medlemskommunerna i deras välfärdsuppdrag. Inom det kommunala välfärdsuppdraget vill medlemskommunerna samverka kring områden där ett gemensamt agerande ger mervärde och resurseffektivitet över kommungränserna samt mellan samsamarbetsaktörer.

Avdelningarna GR Kompetens och FoU i Väst/GR arbetar med de uppdrag som lämnas av den sociala styrgruppen. I enlighet med förbundsstyrelsens beslut 2010-02-26 ingår FoU i Väst/GR som en ordinarie del av GR fr.o.m. år 2011¹. FoU i Väst/GR ska bidra till regional utveckling och lärande genom att förena kunskap från forskning, fält och brukare. Tidigare år har verksamhetsinriktningen för FoU i Väst/GR presenterats under ett separat avsnitt. Som en följd av att verksamheten nu utgör en reguljär del av GR har den sociala styrgruppen valt att för 2013 presentera en samlad verksamhetsinriktning där forsknings- och utvecklingsarbetet ingår som en integrerad och självklar del i det kontinuerliga, kommungemensamma samarbetet för att främja och utveckla en kunskapsbaserad praktik.

Verksamhetsinriktningen som har arbetats fram av den sociala styrgruppen anger huvuddragen för verksamheten och spänner över ett brett spektrum av frågor och områden. Inriktningen omformas i takt med att GR-kommunernas behov av regionalt sam-

arbete förändras. Betoningen av olika områden och frågor påverkas också av möjligheterna till externa projektanslag. I slutet av 2012 kompletteras därför den övergripande verksamhetsinriktningen med en mer detaljerad aktivitetsplan för 2013.

Vision

Samhället står inför stora utmaningar för att ställa om till en hållbar utveckling. Utmaningarna är av miljömässig, ekonomisk och social karaktär. Den sociala dimensionen handlar mycket om att skapa förutsättningar så att medborgare själva kan påverka sina liv. Ett helhetstänkande innebär att utveckla och integrera kunskap i samverkan inom och mellan organisationer, professioner och geografiska delar av regionen. Den sociala styrgruppens vision är inriktad på att etablera ett synsätt där de sociala aspekternas betydelse i samhällsutvecklingen alltid beaktas i beslutsfattandet; något som är nödvändigt för att skapa en hållbar utveckling. I detta ligger att verka för att öka kunskapen hos olika välfärdsaktörer om vad som krävs för att stärka människors egen kraft och delaktighet.

Mål

När medlemskommunerna ser ett mervärde i gemensam intressebevakning, samarbete eller sambruk av resurser inom det sociala området ska GR fungera som en plattform för detta. Kunskapsbaserad verksamhetsutveckling spelar en viktig roll som stöd för en region som ska kunna möta ekonomiska, personalmässiga och demografiska förändringar. Kommunerna bör inte bara sköta sina traditionella uppgifter bra utan också möta framtida utmaningar med idériedom och lyhördhet för medborgares, brukares och anhörigas behov. Den samverkan GR

1. FoU i Väst/GR inrättades som projekt 1999.

etablerat som kompetensresurs har som främsta mål att vara till nytta för välfärdsområdets målgrupper.

Strategier

Brukarens inflytande och medskapande

Personer som har kontakt med kommunal verksamhet har erfarenheter som bör tas tillvara för att kvaliteten och effektiviteten ska utvecklas och öka. Brukaren, klienten, den anhörige/närstående är också medskapare av insatserna. GR ska bidra till att kunskap från berörda personer lyfts upp och former för brukarens inflytande och medskapande av insatser stärks.

Kompetensutveckling genom idé- och erfarenhetsutbyte

Konceptet är att tillhandahålla en arena för anställda i medlemskommunerna, med syftet att dela med sig av kunskaper och erfarenheter från egna projekt/verksamheter. På så sätt hämtar man inspiration från varandra samt stimulerar till nytt tänkande och nya perspektiv. GR bedriver en omfattande kurs- och fortbildningsverksamhet. En viktig del är att hålla medlemskommunerna uppdaterade i ny lagstiftning, nya regelverk och olika former av nationella riktlinjer. Utbudet omfattar även professionsinriktade fortbildningar och utvecklingsprogram. GR har också en lång och uppskattad tradition av mötesplatsarrangemang inom socialtjänstens område.

Forsknings- och utvecklingsarbete integrerat

Kompetensutvecklingsinsatser och metodutveckling sker genom lärande och dialogtillfällen samt stöd vid införandet med utgångspunkt i forskning och samlad erfarenhet. FoU-projekt för uppdragsforskning, följeforskning och utvärdering i för kommunerna viktiga frågor utformas i dialog. Medarbetare i medlemskommunerna med olika slag av tidigare utbildning och erfarenheter deltar i FoU-projekt, cirklar och studier. Arbetet startar alltid i det som är relevant för praktiken och på så sätt integreras kompetens-, kunskaps- och verksamhetsutveckling.

Kunskapsspridning i samspel med praktiken

Resultat av forsknings- och utvecklingsarbetet återförs kontinuerligt och diskuteras fortlöpande i

GRs olika nätverk, för att bidra till lärande och förbättringar. Erfarenheter från projekt sprids via nätet, genom publikationer, faktablad, handböcker och nätbaserade studiematerial. GR anordnar kontinuerligt seminarier och konferenser, ofta i samarbete med VGR, frivilligorganisationer, Göteborgs universitet, Vårdalinstitutet, Länsstyrelsen, Socialstyrelsen samt SKL. För att nå uppsatta mål är det strategiskt viktigt att tekniker och arbetssätt för kunskapsspridning och kompetensutveckling kontinuerligt utvecklas och anpassas efter olika medlemskommuners och enheters behov.

Plattform för samverkan och gemensamt agerande

Av stor vikt för den mellankommunala samverkan är det utvecklingsarbete som initieras i de chefsnätverk, samråds- och andra strategiska grupper som finns inom ramen för socialtjänstens olika delar. Det förekommer att GR lämnar rekommendationer till medlemskommunerna i frågor där ett likartat agerande och gemensamma förhållningssätt underlättar samarbetet. GR är även plattform för gemensamt agerande i förhållande till omvärlden. Det kan vara som part i diskussioner med Länsstyrelsen, Socialstyrelsen, SKL med flera, men även handla om att fungera som remissinstans. För att kunna möta framtida utmaningar inom vård- och omsorgsarbete är ett gott samspel med forskning och utbildning en viktig förutsättning. Samarbetet med universitet och högskola är omfattande och sker i olika former.

Inriktning och prioriterade områden 2013

Inför 2013 har den sociala styrgruppen särskilt uppmärksammat ett antal utmaningar som medför ett växande kunskaps- och utvecklingsbehov grundat på lokala förhållanden. För det första är det *den demografiska utmaningen*, som starkt förenklat innebär att allt färre ska finansiera äldreomsorgen för allt fler. Den stora ökningen av antalet äldre-äldre sker strax efter år 2020, men redan nu bör planeringen inriktas på att möta servicebehovet, så att man även i hög ålder efter sina förutsättningar kan leva ett så helt och aktivt liv som möjligt.

En andra och närbesläktad fråga för kommunerna är hur man ska klara den *framtida personalförsörjningen*. Kommunernas socialtjänst är sammantaget en av de stora arbetsgivarna i regionen. Totalt behöver

medlemskommunerna årligen rekrytera över 2 000 personer till det sociala området varav ca 1 200 till äldreomsorgen vilka till största delen förväntas ha undersköterskeutbildning. Det ställer krav på framförhållning och planering av såväl kompetensutveckling för redan anställd personal, som rekrytering av ny personal med rätt kompetens.

För det tredje befaras att den kraftiga nedgången i den internationella ekonomiska konjunkturen slår igenom i den svenska *ekonomin* med stigande arbetslöshet – främst bland redan svaga grupper på arbetsmarknaden – och ökande sociala påfrestningar som följd. Mot denna bakgrund ser sociala styrgruppen det som angeläget att prioritera projekt som fokuserar på dessa målgruppers vägar till sysselsättning och delaktighet.

Ungdomar, arbete och framtidsutsikter

GR ska bidra med kunskap som kan stärka unga människors möjligheter att utvecklas, försörja sig och känna delaktighet i samhället. FoU i Väst/GR har alltsedan starten arbetat med forsknings- och utvecklingsinsatser om ungdomars situation och framtidsutsikter. Insatserna har exempelvis rört utsatta ungdomsgrupper i förortsmiljöer, ungas möjligheter till arbete när det finns någon form av funktionsnedsättning, insatser för att stödja unga i svåra livssituationer, men även förebyggande och främjande insatser i ungdomsarbetet. En målsättning är att med utgångspunkt från tidigare arbete fokusera på en helhet i ungas situation och framtidsutsikter. Viktigt är att lyfta frågor kring hur villkoren ser ut för unga i olika typer av lokalsamhällen, från stadsmiljöer till sådana av mindre tätorts- eller landsbygdskaraktär. En annan prioriterad grupp är unga med funktionsnedsättningar där upplevd ohälsa är tio gånger vanligare, vilket oftast inte beror på själva funktionsnedsättningen utan på brister i inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet. Möjligheten till utbildning, arbete och försörjning är väsentlig för att nå en vuxenidentitet för alla ungdomar. Därför kommer också GR-gemensamma ansträngningar att riktas mot hur olika samhälleliga strategier och insatser kan främja ungas välbefinnande och delaktighet.

Barn och unga

Den GR-samverkan som etablerats för att stödja barns och ungas välbefinnande bör utvecklas och fördjupas ytterligare. Samverkan och kunskapsprojekt behövs kring tidiga, förebyggande strategier inom alkohol-, narkotika-, doping- och tobaksområdet

(ANDT-området). Mer kunskap och samverkan behövs också kring barn och unga som far illa eller riskerar fara illa. Det gäller t.ex. barn vars föräldrar har allvarliga problem med föräldraskapet, barn som placerats på institution eller i familjehem, ensamkommande asylsökande barn och ungdomar, barn med psykisk ohälsa, barn som lever i fattiga familjer eller med våld och/eller missbruk. Det vill säga barn i utsatta miljöer där olika samhällsaktörer ger stöd och insatser som kräver samordning för att bli till nytta för barnen, deras närstående och resurseffektiva på samhällsnivå.

Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götalands län fastställde år 2005 gemensamma riktlinjer, benämnda Västbus, för samverkan kring barn och ungdomar med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik. GR och FoU i Väst/GR följer Västbus genom stöd i utvecklingsarbetet till enskilda kommuner samt genom att samordna och delta i arbetet i den övergripande styrgruppen i Västra Götaland². I såväl styrgrupp som i de professionella nätverk som finns kopplade till GR efterfrågas mer kunskap om Västbus effekter. Vilken betydelse har den nya samverkansmodellen för berörda barn? Frågan är angelägen och FoU i Väst/GR ska i samverkan med berörda aktörer bidra till att initiera kunskapsprojekt/studier som sätter barnens upplevelser och nytta i fokus.

Mitt i livet

För personer med olika funktionsnedsättning och i alla åldrar gäller att stödet så långt det är möjligt ska bidra till ett inkluderande liv i samhället. Viktiga förutsättningar är bl.a. ett så självständigt boende som möjligt samt förbättrade möjligheter till arbete. Även här är kommunernas tillgång till personal med rätt kompetens en nyckelfaktor.

GR deltar tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen och VGR i ett samverkansuppdrag kring rehabilitering på Västra Götaland-nivå. Uppdraget är att arbeta med åtgärder för att förebygga ohälsa och utestängning från arbetsmarknaden, rehabilitering för att ta till vara arbetsförmågan hos enskilda och finansiell samordning.

Arbetet med personer inom missbruk och beroende utgår ifrån de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården. GR bygger vidare på det utvecklingsarbete som genomförts inom ramen för Västra Götalands RIS-projekt (Riktlinjer

2. Implementeringen av Västbus utvärderades 2008 av Fou i Väst/GR.

I Samverkan Västra Götaland) och det nationella arbetet Kunskap till praktik (se GRs Handlingsplan för Evidensbaserad praktik i socialtjänsten för missbruks- och beroendevården).

De äldres välbefinnande

Den ökande andelen äldre människor beskrivs ofta som problematisk ur ett försörjningsperspektiv. Därför är det viktigt att ta vara på och utveckla kunskaper och erfarenheter som stärker och ökar förutsättningarna för äldres engagemang och delaktighet i samhällsutvecklingen. Särskilt angelägna områden är tidiga och förebyggande insatser, strategisk bostadsplanering och tillgänglighetsfrågor.

Behovet av en sammanhållen vård och omsorg om äldre ökar i takt med att andelen äldre ökar. Ansvaret för en stor del av detta ligger idag hos kommunerna, men för att vården ska bli god, säker och effektiv behöver samverkans- och organisationsformer utvecklas mellan länsjukvård, primärvård och kommuner (se GRs Handlingsplan Evidensbaserad praktik i äldreomsorgen, daterad 2011-06-07).

Aktiviteter och löpande verksamhet

Kunskapsbaserad socialtjänst

Staten och SKL har träffat ett flertal överenskommelser med det övergripande syftet att främja en evidensbaserad (kunskapsbaserad) praktik i socialtjänsten samt angränsande områden inom hälso- och sjukvården. Målet är att de insatser som ges brukarna ska bygga på bästa tillgängliga kunskap. GR deltar genom att i samverkan mellan staten, kommunerna och landstingen bygga upp långsiktiga strukturer till stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Satsningen påbörjades 2010 och riktades inledningsvis mot äldreomsorg samt missbruks- och beroendevård, men omfattar nu (hösten 2011) också social barn- och ungdomsvård. I samråd med kommuner och i förekommande fall med VGR har handlingsplaner tagits fram inom respektive verksamhetsområde. Efter behov inom kommunerna och VGR kan nya områden, projekt och aktiviteter tillkomma. Som helhet kommer GR att bistå med stöd till kommunerna för bästa möjliga användande av öppna jämförelser och andra nationella kvalitetsregister/uppföljningssystem i verksamhetsutvecklingen. Utöver detta finns angelägna områden specificerade i respektive handlingsplaner.

E-samhället

GR bidrar med stöd till medlemskommunerna i genomförandet av nationella utvecklingsprojekt för eHälsa. Under perioden fram till 2012 har arbetet varit inriktat mot införandet av den gemensamma infrastruktur som byggs upp med SKL som initiativtagare och samordnare. I en kommande etapp kommer sannolikt insatser att behöva göras för införandet av Nationell patientöversikt (NPÖ).

EU-arbetet

GR har under flera år framgångsrikt matchat medlemskommunernas utvecklingsbehov genom ansökningar för olika projekt via Europeiska Socialfonden. Under år 2011 har GR samordnat ESF-ansökningar för flera av medlemskommunerna, och om någon eller några av dessa beviljas kommer dessa att genomföras under 2012-2013. GR har också kunnat fungera som en resurs för ansökan och genomförande av transnationella EU-projekt, något som kommer att bli allt viktigare.

Samverkan med utbildningsanordnare/lärosäten

Göteborgsregionen är sedan 2009 certifierat som regionalt Vård- och omsorgscollege. VO-college är ett kvalitetssäkrat samarbete mellan utbildare på gymnasienivå/yrkeshögskolenivå och avnämare i form av kommuner och andra utförare. GR har byggt upp ett samarbete med Sahlgrenska akademien kring den s.k. verksamhetsförlagda utbildningen för sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster m.fl. Avsikten är att höja kvaliteten på studenternas praktik, och att knyta detta verksamhetsområde närmare Sahlgrenska akademien. Kommunerna håller på att bygga upp en handledningsorganisation, som ska säkerställa hög kvalitet på den verksamhetsförlagda utbildningen. Med Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete, finns också en fortlöpande diskussion framförallt kring socionomutbildningen, dess innehåll och praktikmöjligheter.

FoU i Väst/GR har en särskild roll i att stärka medlemskommunernas samarbete med universitet och högskola kring angelägna forskningsområden och medverka till forskning med, och inte bara forskning om, samt spridning av goda forskningsresultat till kommunerna. Ett flertal forskare finns engagerade i olika nätverk och referensgrupper. FoU i Väst deltar också aktivt i olika forskarnätverk, exempelvis kring äldreforskning, barn- och ungdomsforskning samt forskning kring beroende och missbruk. ●

Utbildningsgruppen

Styrgruppens roll

Utbildningsgruppen är GRs politiska styrgrupp för regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandets område. Utbildningsgruppen utses av förbundsfullmäktige. Utbildningsgruppens verksamhet legitimeras i första hand av det myndighetsuppdrag som medlemskommunerna delegerat liksom i avtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, huvudsakligen mellan GR och GRs medlemskommuner. Den förstärks ytterligare genom omfattande samarbete mellan GR och andra viktiga samhällsaktörer såsom universitet och högskola, arbetsmarknadens organisationer och statliga myndigheter med bäring mot utbildningsområdet. Detta inriktningsförslag i sin helhet samt ytterligare information om Utbildningsgruppens arbete återfinns på www.grkom.se/utbildning2013.

Vision

Visionen för Utbildningsgruppens arbete är att den studerandes behov och önskemål ska sättas i främsta rummet. Den som studerar ska ha stor frihet att, i progressiva och spännande fysiska och digitala lärmiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t.ex. geografisk, administrativ, teknisk, social eller kulturell art. Studerande ska också ha likvärdiga möjligheter oberoende av etnisk bakgrund, kön, ålder och funktionshinder.

Visionen inrymmer två utmaningar, dels gemensamma satsningar i syfte att utveckla lärmiljöer och pedagogisk kompetens hos de utbildningsverksamma i medlemskommunerna, dels arbetet med att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt.

Den pedagogiska utmaningen återfinns i förbundsordningen, men också i avtal som reglerar samverkan

kring läromedelssamordning, ledares och medarbetares kompetensutveckling, skola/arbetslivskontakter samt i kostnads- och kvalitetsjämförelser.

Även arbetet med att skapa det öppna utbildningslandskapet är accentuerat i förbundsordningen. Regionala samverkansavtal och överenskommelser kring interkommunala ersättningar finns för samtliga de skolformer, som kommunerna har ett ansvar för.

I Utbildningsgruppens arbete antas att satsningar på utbildning och kompetensutveckling på det livslånga lärandet är centrala inslag i ett välfärdssamhälle och att sådana insatser borgar för utvecklingen av ett hållbart välstånd. De ger människor bättre förutsättningar att möta vardags- och arbetslivets krav samt skapar förutsättningar att hantera satsningar på integration, mångfaldens möjligheter och demokratis utveckling.

Det är mot denna fond som Utbildningsgruppens vision ska förstås. Med ökad global konkurrens måste utbildningsinsatserna med nödvändighet bli alltmer kvalificerade. Konkurrensen om bl.a. arbetstillfällen, kompetenta medarbetare och företagsetableringar hårdnar väsentligt. Ett stort antal nationer gör idag kraftfulla satsningar på utbildningsområdet. Utvecklingen innebär inte bara att jobb med låga förädlingsvärden flyttar utomlands, utan också mer kvalificerade uppgifter såväl som forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Ska Sverige som ett litet exportberoende land, förhållandevis långt från de stora marknaderna, klara konkurrensen i framtiden är satsningar på det livslånga lärandet den mest verkningsfulla åtgärden. Detta har blivit extra tydligt i den senaste djupa konjunktursvackan, inte minst i Västsverige. För att klara denna utmaning, både kostnads- och kvalitetsmässigt, är samverkan mellan utbildningsaktörer och skolhuvudmän en grundförutsättning.

Kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen är höga. Det är

mot denna bakgrund som regional samverkan och interkommunalt samarbete på utbildningsområdet ska ses. Det bidrar till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

Vid sidan av det tillväxtfrämjande perspektivet bidrar investeringar i livslångt lärande också till människors möjligheter att leva ett rikt liv i en levande demokrati. De utgör en grundförutsättning för aktivt deltagande i samhällsutvecklingen. I ett föränderligt samhälls- och arbetsliv är det livslånga lärandet en avgörande mångfalds- och jämlikhetsfråga. Gemensamma satsningar på livslångt lärande blir en garant för medborgarkraft, bärkraft, konkurrenskraft, för fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle.

Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet, vilken idag inbegriper alla skolformer – från förskola till vuxenutbildning. Denna verksamhet utgör i flertalet medlemskommuner över 50 procent av den samlade omsättningen. Cirka 210 000 studerande i alla åldrar, uppemot 20 000 lärare och drygt 1 000 skollärare omfattas av samarbetet.

Det regiongemensamma arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkoms.

Vid en jämförelse med de andra två storstadsregionerna kan sammanfattningsvis följande konstateras: Göteborgsregionens medlemskommuner har

- högst andel elever som är behöriga till gymnasieskolan,
- lägst kostnad per elev i grundskola,
- lägst kostnad per elev i gymnasieskolan,
- lägst andel folkbokförda elever på IV-program,
- högst andel 20-åringar med grundläggande behörighet till universitet och högskola,
- högst andel gymnasieelever, tillsammans med Stor-Malmö, som fullföljt utbildningen inom fyra år.

Beträffande genomsnittligt betygsvärde i grund- och gymnasieskola placeras sig GR på en andra plats efter Stor-Stockholm.

En jämförelse med övriga storstadsregioner visar att GRs medlemskommuner på årsbasis har ca 460 mkr lägre kostnader för sin grundskoleverksamhet än Stor-Stockholm och ca 350 mkr lägre kostnader än Stor-Malmö. Motsvarande siffra för gymnasiet är drygt 220 mkr jämfört med Stor-Stockholm och knappt 200 mkr jämfört med Malmöregionen.

Sammantaget är således kostnaderna för ungdomsskolan i GR-kommunerna årligen 550-680 mkr lägre än i de övriga storstadsregionerna.

Mål

Utbildningsgruppens vision inrymmer dels ett pedagogiskt perspektiv, dels ett som ska verka för ett öppet utbildningslandskap.

Mål för den pedagogiska verksamheten inom Utbildningsgruppens ram;

- Inom de verksamhetsfält av sambrukskaraktär som Utbildningsgruppen ansvarar för, idag läromedelsförsörjning, skola-arbetslivskontakter, nätverkande samt yrkesverksammas kompetensutveckling, ska Utbildningsgruppen vara den ledande aktören i GRs medlemskommuner.
- 100 procent av brukarna av detta utbud ska instämma i de två av sammanlagt fyra mest positiva bedömningarna av verksamheten, vilken fortlöpande följs upp i bl.a. brukarenkäter.
- Verksamheterna ska omfatta samtliga skolformer, från förskola till vuxnas lärande, såväl kommunala som enskilda respektive fristående aktörer.
- Verksamheten ska medverka i minst ett större internationellt forskningsprojekt inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.
- Inom den delen av det pedagogiska sambruksutbudet som erbjuds direkt till eleverna ska behovsfokuseringen och, som en följd av detta, den direkta elevantvändningen av GRs utbud öka.
- Hela det pedagogiska utbudet ska kännetecknas;
 - av rationalitet exv. genom nyttjande av digital teknik i alla relevanta led, - av brukarfokus genom att vara helt behovsstyrt samt - av framsynthet och utvecklingskraft till stöd för elevernas och skolornas utveckling.

Generella mål för Utbildningsgruppens arbete;

- Utbildningsgruppen ska vara ledande i landet vad gäller samverkan på utbildningsområdet både avseende bredd och djup, med de mest långtgående samverkansavtalen för största antal elever/studerande.
- Arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkoms, i jämförelse med de andra två storstadsregionerna.
- Som en följd av detta ska medlemskommunerna ha;
 - högst genomsnittligt meritvärde efter utgången grundskola,
 - högst andel behöriga elever till gymnasieskolan,
 - högst andel elever som är behöriga till universitet och högskola,

- lägst kostnad för ungdomsskolverksamheten och för vuxnas lärande.
- Den bärande idén är att nyttja hela regionens kapacitet av utbildningsresurser och att därigenom optimera de kommunala utbildningsinsatserna, både ur ett ekonomiskt perspektiv och ur ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Metoder för kvalitetsmätning och kvalitetsjämförelser ska utvecklas ytterligare.

Strategier

För att nå de av Utbildningsgruppen fastställda målen krävs stora insatser lokalt, kommunalt och regionalt. Den samverkan som GR etablerat på skol-/utbildningsområdet grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden och därmed tjänar de regionalpolitiska målens syften. Formulerad strategi i sin helhet redovisas på www.grkom.se/utbildning2013 under följande rubriker;

- *Samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar*
- *Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk integrerat*
- *Interorganisatorisk samverkan*
- *Skalfördelar – en arena för sambruk*
- *Katalysator – ett forum för kunskaps-, idé- och erfarenhetsutbyte*
- *Regional styrka – en plattform för gemensamt agerande*
- *Arena för innovation*
- *Behovsstyrda aktiviteter dominerar*
- *Tydlig målgruppsfokusering*
- *Sektorsövergripande arbete*
- *Samspelet mellan förbundsstyrelse och Utbildningsgrupp*

Aktiviteter och löpande verksamhet

Utbildningsgruppens aktiviteter och löpande verksamhet finns mer utförligt redovisade i olika underlag på www.grkom.se/utbildning2013. Inom ramen för detta löpande arbete pekar Utbildningsgruppen ut nedanstående satsningsområden som särskilt viktiga 2013. Aktiviteterna ska bidra till en gynnsam pedagogisk utveckling för de elever/studerande som bor i GRs 13 medlemskommuner. De ska också stimulera aktiviteter i syfte att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt och på så vis sammantaget stödja arbetet med att verka i riktning mot Utbildningsgruppens vision.

Läromedelssamverkan

Under 2013 kommer skolornas digitala utveckling på många sätt att ingå i GR Läromedels uppdrag. I dialog med pedagoger och elever möter GR varje skolas unika behov och är en del i den kompetensutveckling inom IT och media som skolan efterfrågar.

Med regionens 1 300 skolor, från förskola till vuxenutbildning, som bas för samverkan kring gemensamma inköp skapas omfattande rabatter och ett brett utbud av läromedel i alla former. GR Läromedel är den självklara mötesplatsen, där en samlad kompetens kring frågor om läromedel finns att tillgå.

GR Läromedel kommer under 2013 att fortsätta arbeta för en effektivare läromedelsförsörjning genom:

- att kontinuerligt erbjuda ett brett och uppdaterat utbud av media för lärande, där upphovsrätten säkerställts för användning i regionens samtliga skolor,
- att öka åtkomst för lärare och elever av strömmande media,
- att genom dialog med lärare och blivande lärare möta upp och tillgängliggöra ett för skolan efterfrågat läromedelsutbud,
- att anpassa utbudet för att möta kommunernas arbete med informations- och kommunikationsteknik (IKT) samt i skolutvecklingsinsatserna,
- att genom mediainformation biträda skolan i pågående digitaliseringsprocess,
- att exponera och erbjuda skolan nya former av digitala läromedel och lärverktyg,
- att tillgodose skolans behov av kompetensutveckling inom IT och media,
- att tydligt synliggöra möjligheterna med den digitala tekniken för arbetet med barn i behov av särskilt stöd, samt
- att utgöra en vital plattform för information, avtal och överenskommelser, för regionens skolor och andra aktörer inom läromedelsområdet.

Skola–arbetslivssamarbete

Utgångspunkten för GRs satsningar på skola–arbetslivssamarbete är att arbetslivskontakter ska vara en naturlig del i lärandet under alla skolåren och att det är angeläget att utnyttja arbetslivets resurser i form av kompetens och alternativ lärmiljö. Med arbetslivskontakter avses alla former av lärande som uppstår när elever har organiserad kontakt med arbetslivet, t.ex. studiebesök, praktik och olika samverkansprojekt. Näringslivets verksamhet sträcker

sig över kommungränserna, och för såväl skolornas del som för näringslivets och det övriga arbetslivets del finns det ett behov av att samordna kontakterna mellan skolorna och arbetslivet inom hela regionen.

GR och arbetsmarknadens parter har klart markerat hur viktigt det är med en nära och kvalitativ god samverkan mellan skola och arbetsliv. Detta är dokumenterat i den Avsiktsförklaring med kvalitetskriterier för arbetslivskontakter, som arbetslivets organisationer tillsammans med GR har antagit. Denna anger också ansvarsfördelningen mellan de olika parterna. www.praktikplatsen.se har skapats för att underlätta för lärare, elever och arbetsplatser att samverka. De arbetslivskontakter som förmedlas via webbsidan kvalitetssäkras i enlighet med Avsiktsförklaringen.

Arbetet med kvalitetssäkring av arbetslivskontakterna kommer att fortsätta under 2013 genom:

- fördjupad och utökad samverkan inom alla skolformer,
- utveckling av samspelet inom SAK-rådet, där Svenskt näringsliv, Västsvenska handelskammaren, Företagarna, BRG, SACO, TCO, LO och Arbetsförmedlingen ingår,
- kompetensutveckling av skolpersonal inom Skola-arbetslivsområdet,
- samordning av handledarutbildningar, samt
- fortsatt arbete med uppbyggnad av en webbaserad kunskaps- och idébank, där skolorna kan utbyta erfarenheter och få inspiration i skola-arbetslivsarbetet.

Kompetensutveckling för pedagoger och skolledare

Pedagogiskt Centrum genomför kompetensutveckling, ledarskaps- och skolutvecklingsprojekt på uppdrag av GRs medlemskommuner.

Detta genomförs kommunövergripande såväl som mer djupgående i enskild kommun och verksamhet, vilket innebär tydliga fördelar utifrån ett samordnings-, samverkans- och ekonomiskt rationalitetsperspektiv.

Pedagogiskt Centrum bidrar till att tillgängliggöra insatser omnämnda ovan, vilka av omfattningsskäl inte naturligt kan återfinnas i enskilda kommuners verksamheter samt erbjuder klara samordningsfunktioner för mindre omfattande kompetensutveckling, ledarskaps- och skolutvecklingsinsatser i syfte att nå den kritiska massa som gör insatserna kostnads- och kvalitetsmässigt motiverbara.

Pedagogiskt Centrum ska vidare vara en katalysator inom regionen för att skapa och tillgängliggöra utvecklingssatsningar och aktiviteter för regionens elever, lärare, skolledare, samt för andra aktörer på skolans område, vilka syftar till att utveckla och förbättra utbildningslandskapet i Göteborgsregionen.

Inom ramen för Pedagogiskt Centrums verksamhet ska särskilt iakttas elevernas perspektiv på de utvecklingsfrågor som initieras. Verksamheten ska tydligt ha ett elevorienterat förhållningssätt och elevens bästa sättas i första rummet i utvecklingsprocesser och aktiviteter.

Vidare ska under 2013 följande områden särskilt beaktas:

- utveckling av metodik och pedagogik med upplevelsebaserat lärande, IT och andra liknande uttryck, vilka främjar en utveckling av digital kompetens och entreprenöriellt lärande i skolans alla verksamhetsområden och åldersgrupper,
- pedagogik och metodik kring Matematik, Naturvetenskap och Teknik,
- barn och ungas färdigheter kring att läsa och skriva,
- kvalitets- och verksamhetsutveckling av skolan och dess strukturer,
- satsningar kring betyg och bedömning, uppföljning och måluppfyllelse,
- bevaka och implementera aktuella reformer och förändringar på utbildningsområdet,
- utveckling av yrkesverksammas kunskaper och förhållningssätt till IKT som pedagogiskt verktyg, samt utveckling av skolans strukturer rörande IKT,
- satsningar kring sex och samlevnad, elevhälsa, demokrati, utanförskap och mänskliga rättigheter ska prioriteras samt metodik och pedagogik inom ramen för sfi-verksamheten (svenska för invandrare),
- strategisk ledarförsörjning i alla chefsled i offentlig sektor,
- ledarskapsutveckling med hänsyn till generationsväxling, kommunala konkurrenssituationer och strategisk verksamhetsutveckling,
- verksamhetsutveckling avseende de offentliga strukturernas förståelse för kostnadseffektivitet, effektiva team och moderna organiseringsformer.

Det öppna utbildningslandskapet

Syftet med utbildningssamverkan är att genom samarbete och sambruk skapa arenor för möten, utveckling, samt idé- och kunskapsutbyte. I arbetet med att medverka till det öppna utbildningslandskapet spelar de olika ledar- och professionsnätverken i GRs regi en avgörande roll. Gymnasieantagningen är ytterligare ett viktigt led i denna strävan, där elevens perspektiv och möjlighet att välja är i centrum.

För 2013 pekas nedanstående satsningsområden ut;

- utveckling av det kontinuerliga arbetet gällande skolformernas samverkansavtal,
- framtagande och implementering av utvecklat antagningssystem,
- fördjupat arbete med det kommunala informationsansvaret (uppföljningsarbetet) åtföljt av regiongemensamma åtgärder,
- utvecklad dialog med fristående skolor,
- samarbete kring de fem introduktionsprogrammen i gymnasieskolan,
- utveckling av nya verktyg för samverkan och nätverk, samt
- vidareutveckling inom området statistik, analys och interkommunala jämförelser.

Uppdelning av ISGR

Det av GR helägda bolaget Göteborgsregionens Internationella Skola AB har sedan starten år 1997 varit huvudman för verksamheten i den fristående skolan ISGR, som bedriver undervisning i förskoleklass och grundskola årskurs 1-9. Skolan har två sektioner – en internationell och en svensk. Den förstnämnda är en internationell skola i skollagens mening, som följer IB-läroplanen (International Baccalaureate). Den svenska sektionen tillhör det ordinarie skolväsendet. I den ingår även fritidshem och fritidsklubb.

Från och med den 1 juli 2012 upphör av formella skäl bolagets tillstånd att vara huvudman för den svenska sektionen. GR tar då över den rollen. Processen för övertagandet inleddes med förbundsfullmäktiges beslut den 8 juni 2011 att godkänna erforderliga tillägg i förbundsordningens 2 och 5 §§. Den avslutas under första halvåret 2012 med att medlemskommunerna också lämnar sina godkännanden samt att GR och bolaget avtalar om de praktiska lösningarna för den fortsatta driften av ISGR. Inriktningen på avtalsförberedelserna är att minimera ändringarna i den nuvarande driftsorganisationen med så små störningar som möjligt för elever, föräldrar och personal. ●

EKONOMI

Resursfördelning

Budgetöversikt åren 2011–2013

Budgetöversikten på sida 29 visar horisontellt budgeten uppdelad på styrgruppernas verksamhet och övrig verksamhet. För varje verksamhet anges en totalsumma för intäkter samt en specifikation av summan av intäkter som utgörs av årsavgift till GR från kommunerna (medlemsavgift). Indelningen för respektive år (2011–2013) visar budgeterade intäkter, budgeterade kostnader och budgeterat resultat.

I budgetöversikten kan utläsas att GR förväntas omsätta cirka 324 mkr år 2013, vilket innebär en omsättning i nivå med den budgeterade 2012. Övriga intäkter utgörs till stor del av deltagaravgifter vid kurser, seminarier, FoU-cirklar, konsultationer, konferenser, försäljning av läromedel, gymnasieantagning samt bidrag från staten för specifika uppdrag, Socialstyrelsen, SKL, VGR, länsstyrelsen och EU.

Omsättningen inom Utbildningsgruppen mellan 2011 och 2012/2013 minskar, vilket beror på en nedtrappning av tidigare tillkommande statligt stöd avseende vuxnas lärande och vuxenutbildning med anledning av att två stora EU-projekt avslutades 2011. Fr.o.m. halvårsskiftet 2012 kommer skolverksamheten avseende ISGRs svenska sektion att bedrivas inom ramen för GRs verksamhet. Den internationella sektionen bedrivs också fortsättningsvis i det av GR helägda aktiebolaget ISGR AB.

Intäkternas sammansättning inom övriga styrgrupper förändras något mellan 2011 och 2013. FoU i Väst/GR får ej längre verksamhetsbidrag av VGR och Socialstyrelsen, men får statliga medel via SKL avseende projekten *Bättre liv för sjuka äldre*, *Regionala utvecklingsledare inom sociala barn- och ungdomsvården* samt för *Regionala stödstrukturer*.

Det delvis EU-finansierade projektet Clean Shipping inom Miljö och samhällsbyggnad, vars arbete handlar om att miljöanpassa fartygstransporter, minskar i omsättning och avslutas 2012. År 2012 och 2013 tillkommer intäkter via infrastruktursatsningen Västsvenska paketet samt kretsloppstjänst för kommunerna. EU-projektet Catch MR avslutas.

Inom sociala och arbetsmarknadsgruppernas verksamhet avslutas 2012 EU-projektet GRo. EU-projekten IT-piloterna, IT-lyftet samt Samtidigt startas 2012 och pågår även 2013. Sociala och arbetsmarknadsgruppernas verksamhet inkluderar fr.o.m. 2012 valideringsverksamhet.

Engagemanget i Mistra Urban Futures blir en del av GRs löpande verksamhet.

VERKSAMHET	ÅR 2011			ÅR 2012			ÅR 2013		
	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat	Budget- erade intäkter	Budget- erade kostnader	Budget- erat resultat
STYRGRUPPERNAS VERKSAMHET									
FoU i Väst <i>varav årsavgift</i>	15 119 3 672	-15 119	0	12 000 3 715	-12 000	0	11 000 3 748	-11 000	0
Miljö och samhällsbyggnad <i>varav årsavgift</i>	18 097 8 654	-18 097	0	18 360 8 654	-18 360	0	18 200 8 654	-18 200	0
Sociala- & arbetsmarknadsgrupperna <i>varav årsavgift</i>	30 805 5 805	-30 805	0	44 385 5 805	-44 385	0	36 525 5 805	-36 525	0
Utbildningsgruppen <i>varav årsavgift</i>	296 433 15 093	-296 433	0	199 208 15 093	-199 208	0	218 000 15 093	-218 000	0
Styrgruppernas verksamh. totalt	360 454	-360 454	0	273 953	-273 953	0	283 725	-283 725	0
ÖVRIG VERKSAMHET									
Gemensam verksamhet <i>varav årsavgift</i>	14 370 6 669	-14 946	-576	12 022 7 574	-12 522	-500	12 542 8 094	-13 142	-600
Transfereringar <i>varav årsavgift</i>	27 139 27 139	-27 139	0	26 980 26 980	-26 980	0	27 048 27 048	-27 048	0
Politisk organisation <i>varav årsavgift</i>	1 000 1 000	-1 000	0	1 000 1 000	-1 000	0	1 000 1 000	-1 000	0
Räntor <i>varav årsavgift</i>	0 0	576	576	0 0	500	500	0 0	600	600
Övrig verksamhet totalt	42 509	-42 509	0	40 002	-40 002	0	40 590	-40 590	0
Verksamhet totalt	402 963	-402 963	0	313 955	-313 955	0	324 315	-324 315	0

Kommunernas årsavgift till GR ►
Balansbudget och nyckeltal 2012–2013 ►

Kommunernas årsavgift till GR

Kommunernas årsavgift till GR 2013 föreslås ligga kvar på 74,11 kronor per kommuninvånare. Befolkningsutvecklingen inom Göteborgsregionen kommer att ge en ökning av den totala årsavgiften till GR på ca 1 procent.

Årsavgiften till GR för 2013, exklusive transfereringar, uppgår till cirka 42 mkr, vilket utgör cirka 14 procent av GRs omsättning exklusive transfereringar (cirka 297 mkr). Man kan därmed också säga att GRs styrgruppers verksamheter samt övrig verksamhet, exklusive transfereringar, till cirka 14 procent finansieras av årsavgifter.

Av den totala budgeterade årsavgiften från kommunerna transfereras cirka 40 procent eller 28,86 kr per kommuninvånare enligt särskilda beslut vidare till andra regionala organisationer. Diagram 1 illustrerar hur årsavgiften fördelas på GRs styrgrupper och övrig verksamhet exkl transfereringar (tabell 2).

GRs verksamhet finansieras således till drygt 83 procent av övriga intäkter. Nedan illustreras hur årsavgiften fördelas på GRs styrgrupper och övrig verksamhet exklusive transfereringar.

Tabell 1: Årsavgiftens fördelning per kommun 2009-2013 (kkr).

Kkr	2011	2012	2013
Ale	2.030	2.034	2.041
Alingsås	2.780	2.801	2.813
Göteborg	37.598	38.075	38.491
Härryda	2.520	2.554	2.576
Kungsb.	5.480	5.560	5.606
Kungälv	3.018	3.056	3.078
Lerum	2.839	2.859	2.875
Lilla Edet	947	932	932
Mölnadal	4.475	4.519	4.545
Partille	2.548	2.600	2.630
Stenungs.	1.777	1.800	1.817
Tjörn	1.109	1.108	1.109
Öckerö	911	923	929
Summa	68.032	68.821	69.442
kr/inv	74,11	74,11	74,11¹

¹ Medlemsavgiften 2013 är beräknad utifrån uppgift från SCB om befolkning den 30/9 2011. Avgiften ska baseras på befolkningstal per 31/12 2011, och ska därför ses som preliminär.

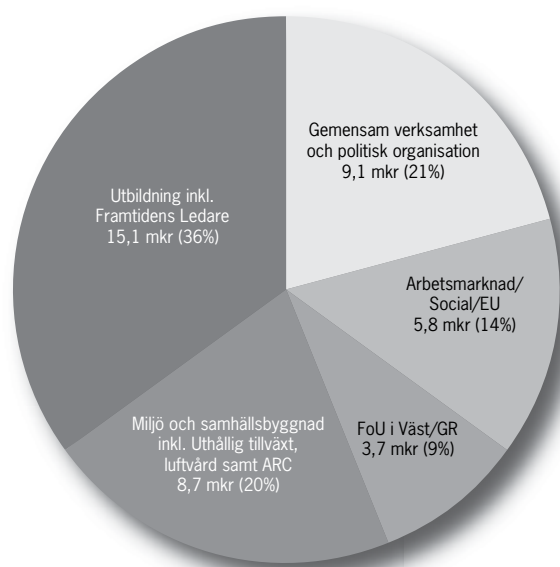
Tabell 2: Transfereringar år 2013.

	Kkr	Motsv. kr/inv
• BRG	20 000	21,34
• Europakorridoren	456	0,49
• Göteborg & Co	1 100	1,17
• VästKom	1 723	1,84
• Västkoststiftelsen	3 326	3,55
• Övriga bidrag*	443	0,47
Summa	27 048	28,86

*) Tex. LTS, ARC, Europa Direkt

Årsavgiften finansierar i huvudsak det politiska arbetet, nätverkens insatser samt den kunskapsinhämtning och analys som förutsätts för igångsättande av nya uppdrag. Genomförande kräver som regel efterhörande av medlemskommunernas intresse och medfinansiering. I detta skede undersöks också intresse från olika externa aktörer. Huvuddelen av verksamheten finansieras genom intäkter från kurser, konferenser, forsknings- och utredningsuppdrag, sambruk samt statliga och andra bidrag för specifika insatser m.m. Omfattande samarbete med andra aktörer bidrar också till GRs förutsättningar att genomföra beslutade satsningar.

Diagram 1: Årsavgiftens fördelning.

Balansbudget och nyckeltal 2012–2013

Soliditet definieras här som eget kapital i förhållande till totala tillgångar (exklusive kapitaltillskott Gryning). Soliditeten anger den finansiella ställningen på lång sikt, dvs. visar vilken beredskap det finns för att möta oförutsedda händelser, t.ex. framtida resultatförsämringar. GRs soliditet förväntas öka 2011 och 2012 för att därefter åter minska något. Kassalikviditet definieras här som förhållandet mellan omsättnings-

tillgångar (exklusive varulager) och kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar vilken beredskap som finns för att klara de löpande betalningarna. Likviditeten förväntas vara fortsatt god 2012–2013. Kassaflödet syftar till att redovisa flödet av pengar och är summan av in- och utbetalningar under året. ●

Balansbudget 2010–2013.

Belopp i mkr	Bokslut 2010-12-31	Prognos 2011-12-31	Budget 2012-12-31	Budget 2013-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	2,5	2,1	1,2	0,7
Finansiella anläggningstillgångar	19,6	19,1	19,1	19,1
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>22,1</i>	<i>21,2</i>	<i>20,3</i>	<i>19,8</i>
Omsättningstillgångar				
Varulager mm	34,8	20,3	15,9	16,4
Kortfristiga fordringar	58,6	44,2	43,3	43,4
Likvida medel	59,6	75,5	55,5	75,9
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>153,0</i>	<i>140,0</i>	<i>114,7</i>	<i>135,7</i>
SUMMA TILLGÅNGAR	175,1	161,2	135,0	155,5
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	38,9	40,9	40,9	40,9
- därav årets resultat	3,3	5,0	0,0	0,0
Avsättningar	1,3	1,3	1,3	1,3
Kortfristiga skulder	134,9	119,0	92,8	113,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	175,1	161,2	135,0	155,5
Soliditet (exkl Gryning)	15,4%	18,2%	22,2%	19,8%
Likviditet (exkl Gryning)	112%	115%	128%	123%
Kassaflöde mkr	7,3	15,9	-19,9	20,3

Kommunal samverkan – regional styrka

Göteborgsregionen är en näringsgeografiskt sammanhängande region med en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Därför är det nödvändigt att kommunerna löser frågor tillsammans inom olika områden.

GR (Göteborgsregionens kommunalförbund) är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige – Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

GRs uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte i regionen.

Verksamheten inom GR ska vara till kommunal nytta, samtidigt som den ska stärka regionen, både nationellt och internationellt. Det övergripande syftet är att skapa en attraktiv region med goda levnadsvillkor för alla invånare.

Sammanfattningsvis har GR till uppgift att

- skapa nätverk, sprida idéer och stimulera till erfarenhetsutbyte,
- svara för planering av regional karaktär,
- aktivt bevaka regionens intressen genom uppvaktningar, remissyttranden etc,
- driva gemensamma utvecklingsprojekt tillsammans med medlemskommunerna,
- samordna och stödja kommunerna med kompetenshöjande insatser,
- medverka till en gemensam plattform för omvärldsorientering, debatt och förmedling av framtidsbilder,
- erbjuda service/sambruk på områden där den enskilda kommunens resurser är otillräckliga.

Göteborgsregionens kommunalförbund